

UZASADNIENIE

Powodowie H. D. i B. D. wnieśli pozew z dnia 30 grudnia 2021r. w postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanemu J. D. o zapłatę kwoty 105.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 08.12.2020r. do dnia zapłaty.

W dniu 12 stycznia 2022r. sąd wydał nakaz zapłaty (k. 83).

Pozwany wniósł sprzeciw , w którym domagał się oddalenia powództwa i zwrotu kosztów procesu (k. 94 – 98) .

Sąd ustalił, co następuje :

W dniu 14 kwietnia 2011r. powodowie dokonali na rzecz pozwanego darowizny nieruchomości, na których prowadzili gospodarstwo rolne . Powódka osiągnęła już bowiem wiek emerytalny , a powód ubiegał się o rentę strukturalną.

Pomimo darowizny , powodowie nadal prowadzili gospodarstwo rolne i decydowali o tym co się w nim dzieje . Hodowali także konie .

Powodowie chcieli mieć nowy, nowoczesny ciągnik . W gospodarstwie były już dwa ciągniki . Pozwany mógł skorzystać z dofinansowania w wysokości 75.000 zł z Agencji (...) dla młodych rolników do kupna maszyn. Pozwany planował kupić za te środki siewnik , opryskiwacz i rozsiewacz. Mając świadomość ,że to rodzice podejmują decyzje w gospodarstwie , zgodził się , żeby przeznaczyć dofinansowanie na zakup ciągnika. Powodowie przekazali pozostałą część ceny – 105.000 zł . W tym celu została sporządzona umowa pożyczki w dniu 11 sierpnia 2011r. Powodowie mówili , że taka umowa będzie tańsza . Została ona zgłoszona do urzędu skarbowego . M. K. dowiadywała się jaką należy sporządzić umowę , żeby było taniej.

Pozwany potrzebował umowę ,żeby wykazać w urzędzie skarbowym skąd miał pieniądze na pozostałą część ceny ciągnika. Pozwany co miesiąc rozlicza się w tym urzędzie , gdyż otrzymuje zwrot podatku VAT . Urząd skarbowy faktycznie domagał się udokumentowania skąd pozwany miał pieniądze na resztę ceny ciągnika . Powód przedłożył wówczas umowę pożyczki .

Przekazując pieniądze powodowie nie stawiali pozwanemu żadnych dodatkowych warunków . Nie mówili ,że ma je zwrócić.

Dowód: zeznania świadków: M. K. k. 141 v i k. 142 (częściowo) ; M. K. k. 141 v (częściowo) ; J. K. k. 142 v (częściowo) ; M. D. k. 143 – 143 v ; przesłuchanie powoda k. 174 v (częściowo), przesłuchanie pozwanego k. 175 - 176 ; umowa darowizny k. 18 – 23 .

W dniu 11 sierpnia 2011r. pomiędzy H. D. i B. D. , a J. D. została zawarta w formie pisemnej „Umowa Pożyczki”. Zgodnie z jej § 1 przedmiotem umowy jest udzielenie pożyczki pieniężnej w kwocie 105.000 zł .W § 3 określono ,że pożyczkobiorca zobowiązuje się zwrócić pożyczkodawcy 105.000 zł w pięciu ratach.

Dowód: umowa k. 11 .

Powodowie mają pięcioro dzieci : pozwanego J., M. , A. , J. i J. . W chwili przekazania gospodarstwa rolnego , dzieci były samodzielne i nie mieszkały z powodami - oprócz J. i pozwanego . Córka J. miała wówczas 13 lat.

W 2022r. gdy córka powodów M. wyszła za mąż i zamieszkała w domu męża , to dali jej oni 5.000 zł na kupno mebli. Powód pomagał także przy pracach wykończeniowych domu jej męża.

Córka powodów A. wyszła za mąż w 2006r. Budowała z mężem dom i powód w tym pomagał pracując na budowie. Powodowie także jej dali 5.000 zł na kupno mebli.

Powód pracował też przy budowie domu syna J., który ożenił się w 2008r.

Powodowie nie dawali pieniędzy na te domy. Kupowali natomiast pustaki gdyż mieli znajomego u którego można je było nabyć taniej.

Córka powodów J. wyprowadziła się w grudniu 2020r. , gdy wraz z mężem wybudowała dom. Pieniądze na ten cel uzyskali na weselu. Wykończone są pomieszczenia na parterze . Dom nie jest otynkowany. Nie są wykończone pomieszczenia na piętrze oraz piwnica.

W dniu 4 grudnia 2017r. powód powiedział pozwanym , że samodzielnie chce decydować o gospodarstwie rolnym .

W 2019r. powodowie wniesli do sądu sprawę o „odwołanie przekazania gospodarstwa” .

Dowód: zeznania świadków : M. K. k. 141 v ; J. K. k. 142 v (częściowo) ; przesłuchanie powódki k. 173 - 173 v ; przesłuchanie powoda k. 174 v ; przesłuchanie pozwanego k. 175 v .

W piśmie z dnia 16 października 2020r. skierowanym do pozwanego powodowie „wypowiedzieli” umowę pożyczki i wezwali do zwrotu kwoty 105.000 zł w terminie 6 tygodni od dnia wypowiedzenia.

W dniu 26 października 2020r. pismo to odebrała osoba określona przez listonosza jako domownik .

Dowód: pismo k. 13 ; potwierdzenie odbioru k. 15- 16 .

Sąd zważył , co następuje :

Na wstępie należy stwierdzić ,że roszczenie nie było przedawnione. Pozwany zawarł związek małżeński w październiku 2012r. Jego żona – M. D. – zeznała ,że : „Po mniej więcej 6 latach od naszego ślubu to miała miejsce kłótnia. Chęć odebrać mężowi gospodarstwo , bo mąż chciał się usamodzielnic a im się to nie podobało” (k. 143). Skoro więc stosunki pomiędzy stronami uległy wtedy pogorszeniu , to byłoby zrozumiałe gdyby powodowie wezwali pozwanego do zwrotu pożyczki. Z pewnością więc termin przedawnienia rozpoczął bieg od listopada 2018r. Pozew w niniejszej sprawie był wniesiony dnia 30 grudnia 2021r. (data nadania przesyłki - k.82) . Nie upłynął więc sześcioletni termin przedawnienia – art. 118 k.c. (kodeksu cywilnego) .

Powodowie twierdzili ,że strony zawarły umowę pożyczki . Pozwany temu zaprzeczał. Twierdził ,że pieniądze zostały przekazane bez obowiązku zwrotu, a więc była to darowizna .

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. : „Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku , a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej ilości” .

Art. 888 § 1 k.c. stanowi natomiast : „Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem własnego majątku” .

Analiza obu przepisów prowadzi do wniosku , że obowiązek zwrotu kwoty 105.000 zł obciążałby pozwanego tylko w przypadku zawarcia umowy pożyczki. Powodowie powinni więc wykazać ,że taki charakter miało przekazanie pieniędzy pozwanemu . Zgodnie z art. 6 k.c. : „ Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie , która z faktu tego wywodzi skutki prawne” .

Powodowie nie udowodnili , że przekazali pozwanemu pieniądze na zasadzie pożyczki . Samo zawarcie pisemnej umowy pożyczki , nie podważa tego stanowiska. Była to bowiem czynność pozorna , która ukrywała umowę darowizny . Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. : „ Nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej wiedzą dla pozorów . Jeżeli

oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej , ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności”.

Powodowie w uzasadnieniu pozwu nie wskazują jakie było przeznaczenie pieniędzy , które udostępnił pozwanemu jako pożyczkę (jak twierdzą) . Mowa jest tam jedynie o tym , że: „Nie było żadnych racjonalnych argumentów , aby pozwany środki te miał otrzymać w darowiźnie , tym bardziej że pozwany nie jest jedynym dzieckiem powodów” (k. 7) . Dopiero w piśmie z dnia 25 maja 2022r. stanowiącym ustosunkowanie się do sprzeciwu od nakazu zapłaty , pojawia się twierdzenie , że: „Powodowie od samego początku komunikowali , że pożyczka ma zostać zwrócona , albowiem , pożyczone pieniądze były oszczędnościami Powodów , które miały zostać przekazane najmłodszej córce J. na start , po osiągnięciu przez nią pełnoletności , co było w pełni uzasadnione, albowiem Pozwany otrzymał od Powodów w darowiźnie gospodarstwo rolne” (k. 122) . Stanowisko powodów jest więc niekonsekwentne, sprzeczne , a przez to niewiarygodne . Gdyby bowiem przytoczony argument polegał na prawdzie , to podaliby go już w uzasadnieniu pozwu . Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia , że zapomnieli o tak istotnej okoliczności , tym bardziej , że przecież poruszyli temat przeznaczenia środków twierdząc , że „powowany nie jest jedynym dzieckiem powodów” . W domyśle oznacza to , że środki te należą się innemu albo innym dzieciom . Lektura uzasadnienia pozwu pozostawia więc tylko pewną sugestię i skazuje jedynie na domysły . Niekonsekwencja powodów pozwala na wyprowadzenie wniosku o niewiarygodności ich stanowiska , gdyż zgodnie z art. 3 k.p.c. (kodeksu postępowania cywilnego): „Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami , dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody”.

Stanowisko powodów jest także niewiarygodne z innych przyczyn. Nie wiadomo bowiem dlaczego to właśnie córka J. miałyby otrzymać tak duże środki finansowe , skoro nikt z pozostałego rodzeństwa nie otrzymał takiej pomocy ? Oczywiście należy z tego kręgu wyłączyć pozwanego , ale otrzymanie przez niego darowizny gruntów (gospodarstwa rolnego) nie wynikało z chęci dokonania przysporzenia na jego rzecz , lecz z własnej potrzeby powodów . Powódka chciała bowiem otrzymać emeryturę rolniczą , a powód – rentę strukturalną . Zaprzestanie działalności rolniczej i wyzbycie się gospodarstwa (także poprzez darowiznę) były warunkami koniecznymi dla uzyskania tych świadczeń.

Przekazanie środków córce J. byłoby niczym nieuzasadnionym wyróżnieniem jej spośród rodzeństwa . Dzieci : J. , M. i A. otrzymały jedynie pomoc w postaci osobistej pracy powoda przy budowie – wykańczaniu domu , a dwoje z ich – także meble . Kupowanie pustaków nie było jakimś istotnym wkładem . Można odnieść wrażenie , że ważne było to , że powodowie mieli możliwość dokonania zakupu po atrakcyjnej cenie, abstrahując od faktu , że nie zostało wykazane , kto za nie płacił.

Poza tym , skoro powodowie nie byli w stanie w inny sposób pomoc dzieciom : J. , M. i A. , to oznacza , że nie byli osobami zamożnymi. Nie dokonali przecież na rzecz tych dzieci przysporzeń po 100.000 zł , jakiego mieli zamiar dokonać na rzecz córki J. (jak twierdzą) .

Faktycznie to nie chcieli dokonać takiego przysporzenia także na rzecz córki J. . Sam powód zeznał bowiem: „Przekazaliśmy synowi gospodarstwo i mieliśmy pieniądze , które leżały” (k. 174) . Pieniądze te nie miały więc określonego celu . Powód nie zeznał przecież , że były one odłożone dla J. , gdy osiągnie pełnoletność . Nie twierdził także , że mają one być rozdysponowane między pozostałe dzieci (tj. oprócz pozwanego) . Wypowiedź ta także nie potwierdza sugestii zawartej w pozwie , że pozwany nie jest jedynym dzieckiem – a więc innym też coś się należy , innym a więc nie tylko córce J..

Zeznania powodów pozostają ze sobą w sprzeczności , gdyż powódka zeznała , że to były pieniądze dla J. „(...) na wyposażenie – chodzi np. o to żeby dom mogła sobie wybudować” (k. 173 v) . Powód w ogóle nie zeznał , żeby te środki były dla J. i to na wybudowanie domu. Oceniając te zeznania powódki , ponownie należy zadać pytanie dlaczego córka J. miałyby otrzymać pieniądze na wybudowanie domu , skoro inne dzieci nie dostały żadnych pieniędzy (oprócz nieistotnych kwot na zakup mebli) , a tym bardziej na taki cel ? Wiarygodność stanowisko powódki podważa także okoliczność , że córka J. wybudowała dom nie korzystając z tych środków , a więc nie czekając , aż pozwany je zwróci.

Twierdzenie o przeznaczeniu pieniędzy dla córki J. zostało więc stworzone tylko na potrzeby niniejszego procesu. Powodowie mieli natomiast interes w przekazaniu pieniędzy na kupno nowoczesnego ciągnika ,gdyż nadal prowadzili gospodarstwo i był on przeznaczony także na ich potrzeby.

Nie było w sprawie kwestionowane ,że umowa została zgłoszona do urzędu skarbowego . Zwracanie się do tego urzędu o jakiegokolwiek informację było więc zbędne i sąd pominął ten dowód (k. 176).

Konstrukcja samej „Umowy Pożyczki” przedłożonej w niniejszej sprawie także potwierdza stanowisko pozwanego co do jej pozorności. Jest w niej mowa, o tym ,że pożyczkobiorca zwróci kwotę w pięciu ratach . Wprowadza się więc pewien mechanizm , pewne uregulowanie dotyczące sposobu zwrotu pożyczki, ale faktycznie bez możliwości jego wykonania. Jeżeli bowiem daje się pożyczkobiorcy możliwość zwrotu świadczenia w ratach , to określa się w jakich terminach będą ona spłacane i w jakiej wysokości . Niekiedy wprowadza się także dodatkowe postanowienia, jak np. że przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w płatności poszczególnej raty albo ,że brak płatności raty powoduje natychmiastową wymagalność całej kwoty pozostałej do zapłaty. Trudno jest ocenić czemu miał służyć zapis o ratach w przedmiotowej umowie . W istocie był on tylko pozorny, zbędny. Prowadzi to jednak do wniosku , że kwota 105.000 zł nie ma być zwrócona , skoro w kwestii zwrotu pojawił się taki zapis . Sami powodowie nie przykładają do niego żadnego znaczenia , skoro w wezwaniu do zapłaty powołują się na rozwiązanie przewidziane w art. 723 k.c. , a więc zwrot świadczenia w ciągu 6 tygodni od wezwania i nie powołują się na jakiegokolwiek raty.

Zastanawia także dlaczego wezwanie to zostało sporządzone dopiero w październiku 2020r. , skoro już w (...) córka J. wprowadziła się do swojego domu. Przecież gdyby pieniądze byłyby potrzebne na jego budowę , to pozwany byłby wezwany znacznie wcześniej . Wcześniejsze domaganie się ich zwrotu byłoby tym bardziej uzasadnione , że jak twierdzi powód, w 2017r. pozwany chciał wyrzucić J. z domu . W tym też czasie planowała ona ślub (k. 174 v) . Był to więc doskonały moment ,żeby żądać zwrotu pożyczki . Istniała bowiem realna groźba (według słów powoda) , że J. nie będzie miała gdzie mieszkać skoro miała opuścić dom rodzinny , a poza tym , to właśnie się usamodzielniała, skoro miała zawrzeć związek małżeński co rzeczywiście nastąpiło w 2018r. Żadne wezwanie o zwrot pożyczki nie miało jednak miejsca.

Uzasadniając wezwanie z października 2020r. powód wprowadza nowe twierdzenie. Zeznał bowiem , że : „Te pieniądze nie wystarczyłyby jej na budowę domu ale by ją wspomogły” (k. 174 v) . Okazuje się więc ,że nie były już one potrzebne na budowę domu , lecz na wspomóżenie J. K. – nie wiadomo nawet w czym. Powód pomija zupełnie fakt ,że w dniu 16 października 2020r. dom musiał być już na ukończeniu w zakresie umożliwiającym zamieszkiwanie , skoro w (...) córka J. zamieszkała w nim z mężem. Symptomatyczne jest także to , że powód nie twierdził , że pieniądze byłyby potrzebne na wykończenie domu. Powódka zeznała natomiast , że wykończony jest tylko parter (k. 173 v) . Nie zeznała natomiast , że pieniądze byłyby potrzebne na wykończenie reszty. Dopiero na pytanie pełnomocnika powodów : „Czy zdecydowaliście się wystąpić o zwrot pieniędzy , aby córka mogła wykończyć mieszkanie ?” powódka odpowiedziała pozytywnie (k. 173 v- 174) . Pytanie to było sugestywne, ukierunkowane na uzyskanie odpowiedzi o spodziewanej treści . Nie można jej więc traktować jako wiarygodnej , mając także uwadze powyższą analizę zeznań powódki i całego materiału dowodowego.

Zeznana te ponownie więc naruszają zasadę określoną w art. 3 k.p.c. Stanowią próbę ukierunkowania procesu w kierunku pozytywnym dla powodów, stosownie do aktualnej sytuacji procesowej . Należy pokreślić ,że jeżeli prezentowane przez stronę okoliczności są prawdziwe, to są przedstawione tak samo w toku całego procesu i nie podlegają modyfikacji w ślad za wynikami postępowania dowodowego i sytuacją procesową.

Gołosłowne , a przez to niewiarygodne jest twierdzenie powódki , że : „My nieraz synowi mówiliśmy o tych pieniądzach , aby oddał , to się w żywe oczy śmiał, że po co starym pieniądze” (k. 173 v) . Zeznanie to jest gołosłowne , a przez to niewiarygodne. Nic takiego nie zeznał powód (nota bene zeznający po powódce) , ani żaden ze świadków . Należy dodać , że powódka zeznała w ten sposób dopiero na pytanie sądu o to , dlaczego powodowie zaczęli domagać się zwrotu od pozwanego w 2020r. , a pożyczka była w roku 2011r. „czyli dużo czasu upłynęło”. Nie sposób uznać ,żeby

tak istotna kwestia umknęła uwadze powódki w czasie jej swobodnych zeznań. Ponownie więc miała miejsce próba dostosowania stanu faktycznego do zmieniającej się sytuacji procesowej w postaci pytania sądu .

Należy zwrócić także uwagę , że powódka cytując rzekome słowa pozwanego – „ po co starym pieniądze” , mimowolnie potwierdziła , że nie chodziło o jakiegokolwiek pieniądze dla córki J. . Wypowiedź powódki stworzona w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie sądu nie brzmiała przecież „po co J. pieniądze”.

Nawet narastający pomiędzy stronami konflikt nie spowodował wystosowania wcześniejszego wezwania do zwrotu „pożyczki”. Pozwani przecież już w 2019r. wnieśli sprawę o „zwrot darowizny” . Mimo to , nie wystąpili wtedy o zwrot „pożyczki”. Wezwanie do zapłaty z 16 października 2020r. , a następnie wytoczenie niniejszego powództwa stanowi więc eskalację przez nich konfliktu . Długotrwały brak woli domagania się zwrotu „pożyczki” także pozwala na wysunięcie wniosku o pozorności umowy , na którą powołują się powodowie . Przecież od daty jej sporządzenia do daty wezwania o zapłatę i jego doręczenia upłynęło ponad 9 lat.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania sąd nie dał wiary powodom i świadkom M. K. i J. K. , że strony łączyła umowa pożyczki , a pieniądze udostępnione powodowi miały być przeznaczone dla córki powodów J. K. . Sąd dał natomiast wiarę pozwanemu i świadkowi M. D.. Powód w sposób przekonujący wytłumaczył do czego była mu potrzebna umowa. Odnośnie wyboru jej rodzaju zdał się na siostrę M. K. , która podjęła się uzyskania potrzebnych informacji.

Strony łączyła więc umowa darowizny . Zgodnie z art. 890 § 1 k.c. : „Oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego . Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione” . Umowa łącząca strony była ważna . Wprawdzie bowiem oświadczenia darczyńcy nie miało formy aktu notarialnego , ale świadczenie zostało spełnione – pieniądze zostały przekazane pozwanemu.

Dla rozstrzygnięcia sprawy zbędne było dokonywanie oceny innych okoliczności np. kwestii kupna samochodu dla powoda za 30.000 zł. , czy uderzenia kijem . Nie jest to bowiem sprawa o „ zwrot darowizny”.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego z tego tytułu kwoty : 5.400,00 zł - zwrot kosztów zastępstwa procesowego oraz 17,00 zł – zwrot opłaty skarbowej od pełnomocnictwa . Stawka wynagrodzenia pełnomocnika została ustalona na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poza. 1800 ze zmianami) . Ponieważ powodowie są małżonkami , to zasądzenie zwrotu kosztów nastąpiło w sposób łączny. O odsetkach za opóźnienie w zapłacie kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Należy dodać , że zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022r. , poz. 1125) : „Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi”.

Powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych w całości (k. 84). Wobec przegrania przez nich sprawy brak było podstaw do pobierania od nich jakichkolwiek kosztów w wyroku (por. art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).